

Sygn. akt: I C 1789/23

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2024 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący	asesor sądowy Paweł Kamiński
Protokolant	starszy sekretarz sądowy Karolina Kotowska

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2024 r. w Toruniu

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna w W.

przeciwko E. P.

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. kosztami procesu obciąża powoda.

Sygn. akt I C 1789/23 T., dnia 1.07.2024 roku

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 grudnia 2023 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanej E. P. kwoty 28 967,04 złotych wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie oraz kosztami procesu. Powód wskazał, że poprzez podpisanie weksla w dniu 1 marca 2023 r. pozwany zobowiązał się do zapłaty kwoty wskazanej na wekslu.

Pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 17 lutego 2021 r. E. P. zawarła z (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...). Pozwana zobowiązała się do zwrotu pożyczkodawcy kwoty 28 908,00 zł. Na tę kwotę składało się: 12 000 złotych - całkowitej kwoty pożyczki, opłata przygotowawcza - 340 złotych, 10 938,00 złotych - prowizji pożyczkodawcy, 722 złotych - koszt prowizji pośrednika finansowego, 4 908 złotych - odsetek. Kwota 12000 złotych została przekazana pożyczkobiorcy na podany przez niego rachunek bankowy. Pożyczka miała zostać spłacona w 36 miesięcznych ratach. W umowie wskazano, że od każdego przeterminowanego zadłużenia pożyczkodawca nalicza odsetki za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie. Każda z rat wynosiła 803 złote. Zgodnie z treścią załącznika do wniosku o numerze (...) z dnia 17 lutego 2022 roku o udzielenie pożyczki konsumenckiej w (...) S.A. prowizja pożyczkodawcy w wysokości 10 938,00 zł miała zostać przeznaczona na pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt wynagrodzeń pracowników w wysokości 1813 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt działań

marketingowych w wysokości 441,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt utrzymania oraz obsługi systemów i infrastruktury teleinformatycznej w wysokości 92,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt operacji bankowych w wysokości 119,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt zużycia materiałów i energii, artykułów biurowych, środków czystości w wysokości 273,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na podatki i inne daniny publiczne w wysokości 136,00 zł, podatek dochodowy od osób prawnych w wysokości 1078,00 zł a także marżę pożyczkodawcy w wysokości 6 986,00 zł stanowiącą kwotę wynagrodzenia pożyczkodawcy po odprowadzeniu podatku dochodowego, uwzględniającą koszty związane z monitoringiem i dochodzeniem spłat przeterminowanych zobowiązań oraz koszty związane z odpisami z tytułu nieściągalnych wierzytelności.

dowód: umowa pożyczki nr (...) - k. 41-43

harmonogram spłat – k. 44

załącznik do wniosku o numerze (...) z dnia 17 lutego 2022 o udzielenie pożyczki konsumenckiej w (...) S.A.- k. 44v

W dniu 27 lutego 2023 roku E. P. zawarła z (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...). Pozwana zobowiązała się do zwrotu pożyczkodawcy kwoty 30 768,00 zł. Na tę kwotę składało się: 20 780 złotych - całkowitej kwoty pożyczki, 9 988,00 złotych – odsetek. Kwota 20 780 złotych miała zostać udostępniona pożyczkobiorcy celem umożliwienia spłaty zobowiązania wymagalnego wobec pożyczkodawcy, wskazanego we wniosku o pożyczkę i przekazana na indywidualne konto rozrachunkowe należące do pożyczkodawcy. Pożyczka miała zostać spłacona w 48 miesięcznych ratach. W umowie wskazano, że od każdego przeterminowanego zadłużenia pożyczkodawca nalicza odsetki za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie. Każda z rat wynosiła 641 złotych. E. P. dokonała częściowej spłaty pożyczki w łącznej kwocie 550 złotych.

Bezsporne, a nadto dowód: umowa pożyczki nr (...) - k. 5-7

harmonogram spłat – k. 8

Pismem z dnia 13 sierpnia 2023 r., (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wypowiedział E. P. umowę pożyczki (...) z dnia 27 lutego 2023 roku z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia oraz wezwał pozwaną do wykupu wystawionego weksla tj. do zapłaty niezwróconej części pożyczki w kwocie 29 517,04 złotych.

dowód: wypowiedzenie umowy – k. 11,

deklaracja wekslowa – k. 12

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy. Sąd dał im wiarę w całości, jako że tworzyły spójny obraz okoliczności niniejszej sprawy. Oprócz tego sąd w związku z tym, że pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew przyjął się za prawdziwe twierdzenia powoda o faktach zawarte w pozwie (art. 339 § 2 k.p.c.) odnośnie dokonanych przez pozwaną na poczet spłaty pożyczki kwoty 550 zł.

Zgodnie z dyspozycją art. 339 § 2 k.p.c. Sąd przyjął za prawdziwe twierdzenia powoda o faktach zawarte w pozwie. Podkreślić należy, że przewidziane w art. 339 § 2 k.p.c. domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczy jedynie ustaleń faktycznych, ale nie materialnoprawnej oceny zgłoszonego roszczenia. Wydanie wyroku zaocznego nie przesądza zatem o uwzględnieniu powództwa.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 993) stanowi w art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, iż przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki (...).

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie C-419/18 sposób zabezpieczenia wierzytelności konsumenckich leży ze swojej istoty poza zakresem objętym harmonizacją w prawie UE. Dopuszczalność stosowania weksla in blanco jako formy zabezpieczenia roszczeń konsumenckich należy więc do domeny prawa krajowego. Dlatego też przepisy dyrektyw 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1994 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylające dyrektywę Rady 87/102/EWG nie stoją na przeszkodzie stosowania weksla, jako sposobu zabezpieczenia roszczeń przysługujących wobec konsumentów. Należy podkreślić, że o ile dopuszczalność posłużenia się wekslem in blanco pozostaje poza zakresem prawa UE, o tyle sama umowa wyznaczająca stosunek podstawowy mieści się w ramach ogólnego mechanizmu kontroli abuzywności. Dotyczy to także postanowień zobowiązujących konsumenta do wystawienia weksla in blanco oraz klauzul zawartych w porozumieniu wekslowym, bowiem postanowienia tego rodzaju nie określają głównego przedmiotu umowy, czyli świadczenia stron ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczanych w zamian towarów i usług, w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13. Sądy mogą zatem dokonywać ich kontroli z zastosowaniem testu abuzywności. Oznacza to, że choć samo posłużenie się wekslem nie może być przedmiotem kontroli w ramach prawa UE, to sąd może uznać za bezskuteczne wobec konsumenta klauzule, które stanowiły podstawę wystawienia weksla. W praktyce oznacza to utratę tytułu do posłużenia się wekslem przeciwko konsumentowi - a tym samym faktyczny brak możliwości skorzystania z weksla jako sposobu zabezpieczenia roszczenia. Zatem, jeżeli w materiale sprawy znajduje się dokument umowy konsumenckiej, to sąd krajowy ma obowiązek dokonać kontroli abuzywności z urzędu, natomiast gdy sąd nie ma do dyspozycji umowy konsumenckiej zawartej w konkretnej sprawie, to ma on obowiązek dokonania we własnym zakresie ustaleń co do faktów sprawy (wyrok (...) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie C-419/18, (...) S.A. w B. przeciwko B. W. i in., LEX Nr 2735813, wyrok (...) z 13 września 2018 r., C-176/17, (...) S.A. w B. przeciwko M. W., (...) 2018, nr 9, poz. I-711). Sąd może zażądać przedstawienia przez strony dokumentów koniecznych do ustalenia treści umowy konsumenckiej celem zbadania z urzędu stosunku podstawowego w kontekście przepisów ustawy o kredycie konsumenckim oraz przepisów kodeksu cywilnego, przede wszystkim art. 58 k.c., a także art. 385¹ k.c., tj. w kontekście poprawności jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez stronę, która się gotowymi formularzami umów posługuje.

W myśl art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednio przepisy ustawy. Działanie w celu obejścia prawa polega na tym, że strony podejmują czynność prawną, która, choć formalnie nie narusza żadnego ustawowego zakazu, w istocie zmierza do osiągnięcia celu niedozwolonego przez ustawę. Zawierając pozór legalności, pozostaje w sprzeczności z intencją ustawy. Warunkiem uznania, że czynność prawna zmierza do obejścia prawa jest świadomość wszystkich stron czynności takiego stanu rzeczy i świadome (nie przypadkowe) dokonanie czynności w celu obejścia prawa (A. Janas [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna (art. 1-125), red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 58, s. 495).

Udzielanie pożyczek refinansujących nie jest zakazane przez obecnie obowiązujące przepisy prawa. Jednakże w ocenie Sądu, uwzględniając okoliczności niniejszej sprawy, umowa pożyczki refinansującej z 11 sierpnia 2021 r. została zawarta w celu obejścia przepisów o postanowieniach niedozwolonych (art. 385¹ k.c. i następne), wobec czego należało ją uznać za nieważną (art. 58 § 1 k.c.).

Choć na pierwszy rzut oka sama umowa pożyczki nr (...) z 27 lutego 2023 r. nie zawiera klauzul niedozwolonych, bowiem w umowie tej pożyczkodawca nie naliczył prowizji, opłaty przygotowawczej, ani innych pozaodsetkowych

kosztów kredytu, to jednak zdaniem Sądu, treść tej umowy nie może być analizowana w oderwaniu od treści umowy z 17 lutego 2022 r., tj. umowy pożyczki nr (...), która miała być refinansowana pożyczką z 27 lutego 2023 r. nr (...).

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Aby uznać klauzulę umowną za niedozwoloną muszą zostać spełnione wszystkie przesłanki łącznie.

Należy zwrócić uwagę, że choć łączna kwota kosztów pozaodsetkowych, którymi została obciążony pozwana w umowie pożyczki z 17 lutego 2022 r. (...), nie przekracza limitu określonego w art. 36a ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, to wynosi on 100% całkowitej kwoty pożyczki (a zatem stanowi maksymalną kwotę, jaką mogą wynosić pozaodsetkowe koszty kredytu).

Jak wynika z załącznika do wniosku o numerze (...) z dnia 17 lutego 2022 roku o udzielenie pożyczki konsumenckiej w (...) S.A. prowizja pożyczkodawcy w wysokości 10 938,00 zł miała zostać przeznaczona na pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt wynagrodzeń pracowników w wysokości 1813 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt działań marketingowych w wysokości 441,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt utrzymania oraz obsługi systemów i infrastruktury teleinformatycznej w wysokości 92,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt operacji bankowych w wysokości 119,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt zużycia materiałów i energii, artykułów biurowych, środków czystości w wysokości 273,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na podatki i inne daniny publiczne w wysokości 136,00 zł, podatek dochodowy od osób prawnych w wysokości 1078,00 zł a także marżę pożyczkodawcy w wysokości 6 986,00 zł stanowiącą kwotę wynagrodzenia pożyczkodawcy po odprowadzeniu podatku dochodowego, uwzględniającą koszty związane z monitoringiem i dochodzeniem spłat przeterminowanych zobowiązań oraz koszty związane z odpisami z tytułu nieściągalnych wierzytelności. 340 zł wynosiła opłata przygotowawcza, a 722 zł prowizja pośrednika finansowego. Zasadność obciążenia pożyczkobiorcy kosztami ukształtowanymi na tak wysokim poziomie w relacji do kwoty pożyczki musi być każdorazowo podyktowana ściśle określonymi względami związanymi z procesem zawarcia konkretnej umowy pożyczki. To na stronie powodowej spoczywał obowiązek wykazania, że istniały uzasadnione podstawy do ustalenia kosztów kredytu na takim poziomie. Powód nie sprostał jednak ciężarowi dowodu w tym zakresie, nie wykazał bowiem zasadności naliczenia prowizji w kwocie 10 938 zł, ani opłaty przygotowawczej w kwocie 340 zł, które łącznie stanowią równowartość 97,17 % kwoty udzielonej pozwanej pożyczki (12000 zł). Tym samym postanowienia umowne kształtujące wysokość kosztów kredytu na takim poziomie stanowiły klauzule niedozwolone i nie mogą być wiążące dla pozwanej.

Biorąc pod uwagę powyższe, stwierdzić należy, że umowa z 27 lutego 2023 r., choć w swojej treści nie zawierała klauzul abuzywnych, to miała refinansować umowę, która takie klauzule zawierała. W ocenie Sądu, takie działanie, stanowiące w zasadzie przedłużenie poprzedniej umowy, zawierającej postanowienia niedozwolone, miało na celu niejako „ukrycie” tych postanowień poprzez wprowadzenie całej kwoty do zapłaty, wynikającej z pierwotnej umowy, do nowej umowy, bez wyszczególniania elementów składowych tej kwoty. Takie zachowanie należy ocenić jako obejście przepisów dot. postanowień niedozwolonych, a w konsekwencji umowę z 27 lutego 2023 r. uznać za nieważną (art. 58 k.c.).

Warto również zwrócić uwagę, że pożyczka z 27 lutego 2023 r. miała refinansować zobowiązania wymagalne wobec pożyczkodawcy. Termin spłaty ostatniej raty z umowy z 17 lutego 2022 r. oznaczono na 27 lutego 2025 r. Powód nie wskazał, by umowa ta została wypowiedziana i kiedy, w związku z tym nie było możliwe dokonanie oceny czy wierzytelność wynikająca z tej umowy była wymagalna, a w konsekwencji czy mogła być objęta umową pożyczki refinansującej.

Dlatego też, biorąc pod uwagę art. 6 k.c. oraz wskazane wyżej przepisy prawa, Sąd oddalił powództwo (punkt I).

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, w myśl art. 98 k.p.c. kosztami procesu obciążono powoda (punkt II).